

Posudek vedoucího bakalářské práce

Autorka: Michaela Vašáková
Studijní program: Biologie
Studijní obor: Biologie se zaměřením na vzdělávání
Ruský jazyk se zaměřením na vzdělávání
Téma: Porovnání českých překladů vybraných kapitol románu
M. A. Bulgakova Mistr a Markétka
Vedoucí práce: Mgr. Jaroslav Sommer
Oponentka práce: Mgr. Jana Kostincová, Ph.D.

Michaela Vašáková se rozhodla v posledním roce studia požádat o změnu tématu bakalářské práce. V návaznosti na to tak měla na promýšlení a sepsání práce méně času, což se však na samotné práci podepsalo minimálně.

Autorka se v práci zaměřila na román *Mistr a Markétka*, konkrétně posuzovala některé aspekty obou překladů do češtiny (od Aleny Morávkové a Libora Dvořáka), které porovnávala s originálním textem Michaila Bulgakova. Cílem práce, jak uvádí Michaela Vašáková na str. 9–10, tedy bylo: „nalézt mezi výše uvedenými překlady rozdíly a podobnosti a zároveň na základě jejich srovnání s originálem v ruském jazyce zhodnotit míru jejich ekvivalence“.

Tomu odpovídá i struktura práce. První kapitola se ve stručnosti zabývá biografií a dílem M. A. Bulgakova, následována je kapitolou o jeho nejznámějším románu a stručnými medailonky Aleny Morávkové a Libora Dvořáka. Rozsáhlejší pátá kapitola (str. 20–27) předkládá přehled základních principů a postupů, jimiž by se měli překladatelé uměleckých děl řídit. Z toho následně autorka především vychází, když v šesté kapitole (str. 28–47) porovnává oba překlady nejprve z hlediska lexikologického, následně i v morfologicko-syntaktické rovině. Nepochybně lze souhlasit s tvrzením v anotaci, že: „Stěžejní částí práce je šestá kapitola...“ (str. 4).

Podobný typ prací samozřejmě přitahuje pozornost i k jazykovým prostředkům, jichž autorka využívá při kritice překladů. V tomto ohledu je třeba konstatovat, že posuzovaná bakalářská práce je kvalitní, ačkoliv se nepodařilo vyhnout některým pochybením (např. opakování slov v *Úvodu* na str. 9: „...musí překladatel daný cizí jazyk **ovládat dokonale**. Měl by **zvládat** veškeré jeho gramatické jevy a umět je přeložit do svého mateřského

jazyka. Ovšem kromě **dokonalého ovládní** jazyka...“, na str. 18: „...další **vydání vyšlo** až v 80. letech.“, na str. 22: „...úvahy o překladu **nerozlišovaly rozdíl**...“, str. 32: „...v originální podobě, zatímco existuje v češtině **vhodný** ekvivalent, není příliš **vhodný**... Pro **mnohé** z nich existuje historická tradice, a proto se **mnohé** podoby ustálily...“, koncovka na str. 12: „...mezi divadelními kritiky **soustředěných** v Ruské organizaci proletářských spisovatelů...“, věta na str. 20: „Svůj překlad románu Mistr a Markétka Dvořák pojímá odlišným zejména z lexikálního hlediska.“).

Je třeba vyzdvihnout, že autorka, ačkoliv nemá tolik překladatelských zkušeností jako A. Morávková či L. Dvořák, neomezuje svou analýzu překladů pouze na víceméně nestranná konstatování, ale nebojí se v obou verzích i výrazněji kritizovat různé chyby. Přestože je z textu patrné, že Dvořákův překlad je autorce bližší (a Morávkové překlad je možná někdy hodnocen přísněji), ani v tomto případě neomlouvá drobné nepřesnosti, natož pak evidentní „přešlapy“. Považuji to za základní předpoklad pro případnou vlastní překladatelskou činnost.

Otázky k obhajobě:

Na str. 14 zmiňujete: „Tento typ fantastiky, vycházející z reálného detailu a přecházející do nejbujarejší fantastiky, je známý od Gogola. Vždyť Gogol či Dostojevskij byli Bulgakovými učiteli“. Jaká z děl Gogola a Dostojevského jsou svou poetikou blízka tvorbě M. Bulgakova?

Na str. 19 uvádíte, že Alena Morávková se poprvé setkala s tvorbou M. Bulgakova v divadle v 50. letech, ale neuvádíte titul a konkrétní divadlo/soubor. Z jakého důvodu?

Na str. 31 uvádíte příklad, v němž dáváte za pravdu Dvořákovu řešení. Jak posuzujete překladatelská řešení vyznačeného slova: Маленький командир **алы**...?

Na str. 37 naznačujete, že pro jméno Лапшенникова by byl „vhodnější zcela jiný překlad“. Jakou variantu navrhuje?

Na str. 44 komentujete adekvátnost překladu: „Dvořák v překladu používá nespisovné koncovky, a to v projevu básníka Ivana Nikolajeviče. Využívá rozmanitosti češtiny a dodává tak postavě jazykovou charakteristiku“, k čemuž se vracíte i v *Závěru* na str. 48: „...některé postavy tím ztrácí své jazykové charakteristiky, např. již výše zmíněný básník Ivan Nikolajevič“. Můžete nějak doložit, že zmíněná jazyková charakteristika je přítomna i v originálu?

Můžete uvést z ruské literatury příklady děl, která by zasluhovala mít svůj překlad do češtiny?

Navrhuji hodnocení:

V Hradci Králové 10. 8. 2022

Mgr. Jaroslav Sommer